

9	Обсяги та види позабюджетної діяльності	-	+	+
10	Чисельність працюючих	+	-	-
11	Відносини з податковою системою, наявність пільг та умови їх отримання	+	-	+
12	Склад та форми фінансової і бюджетної звітності	-	-	+
13	Автоматизація управління та обліку	-	-	+
14	Ефективна система внутрішнього контролю	-	-	+

Як бачимо, науковці звертають увагу на різні аспекти діяльності суб'єктів державного сектору як чинників впливу на облікову політику. Частина з них швидше визначають особливості організації, а не методики обліку.

На наш погляд, особливістю бюджетних установ також є те, що у своїй діяльності вони повинні дотримуватися як законодавства з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності, так і Бюджетного кодексу.

Окрім того, слід відмітити, що перелік елементів облікової політики дуже обмежений і включає 10 складових, визначених Методичними рекомендаціями Міністерства фінансів [2]. Вони в основному стосуються запасів та необоротних активів [6]. Таку ситуацію можна пояснити необхідністю узгодження облікової політики установ розпорядників бюджетних коштів вищого рівня із обліковою політикою підпорядкованих їм установ з метою її подальшої консолідації.

Список використаних джерел:

1. Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи від 26 січня 2011 р. N 59. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
2. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору від 23 січня 2015 року N11. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#n550>
3. Канєва Т.В., Шевченко С.О. Облікова політика суб'єктів державного сектору економіки України// Економіка та управління. Економічний вісник університету. - № 27/1. – С. 77-81.
4. Писарчук О. В., Кудіна О. М., Тютлікова В. В. Проблемні аспекти формування облікової політики суб'єкта державного сектору// Технологический аудит и резервы производства.- 2015. - №1. – С. 46-50.
5. Сизоненко О.В. Облікова політика бюджетних установ: сучасний стан та перспективи розвитку// Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2013. -№3(68). – С. 86-92.
6. Сисюк С.В., Адамик О.В. і Облікова політика суб'єктів державного сектору щодо необоротних активів// Вісник ОНУ ім. І.І.Мечникова. – 2016. - Т. 21. - №. 11(53). – С. 111-116.

Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент
Озеранська С. С., здобувач вищої освіти

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік являє собою галузь знань і об'єктивне явище в економіці будь-якого суспільства. Адже виробництво, споживання і обмін — це керовані процеси, об'єктами яких є матеріальні та нематеріальні цінності, рух яких без обліку неможливий.

Бухгалтерський облік – це мова знаків і правил їх вживання, яка створена для заміни реальних об'єктів їх символами, що дозволяють описати господарську діяльність та її результати. Він є упорядкованою системою збирання, реєстрації та узагальнення інформації у грошовому вираженні про майно, зобов'язання і капітал підприємства та їх рух шляхом суцільного, безперервного та документального відображення господарської діяльності підприємства [1].

Основні історичні етапи розвитку облікової культури в Україні є досить довготривалими. Починаючи з VIII ст. до н.е. на узбережжях Чорного та Азовського морів сучасної України почали створюватися грецькі колонії. Вони заснували ряд міст-колоній. Облік у грецьких колоніях був організований за тими ж принципами, що й у самій Греції. [2]

У VII-IX ст. відбувається формування ранньофеодальної держави - Київської Русі. Бухгалтерський облік Київської Русі IX-XIII ст. за своїм походженням і характером був європейським, але зі значним впливом облікової культури Сходу. Розвиток обліку на Русі піднявся на новий щабель після прийняття християнства в 988 р. Осередками облікової освіти були храми й монастирі, останніх в XIII ст. було 50, 17 із них – у Києві. Облік у монастирях був організований за принципами камеральної бухгалтерії. Об'єктами обліку була готівка, доходи, видатки, а також дебіторська й кредиторська заборгованість [3].

Кінець XV - перша половина XVII ст. - надзвичайно складний період в історії України-Русі, який характеризується рядом подій, що значно наблизили її облікову культуру до облікової системи Західної Європи. Слід зазначити, що в ті часи в Європі поширювалася подвійна бухгалтерія, запроваджена італійськими вченими. Отже, починаючи з XVI і до середини XVII ст. в Україні переважала італійська бухгалтерія.

Друга половина XVII - XVIII ст. – період козацько-гетьманської держави. В цей час облік підпорядковувався гетьманові й не відокремлювався від його особистого майна [4].

На формування обліку в XIX ст. вплинув український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Було багато прогресивних ідей в обліку: відродження національного обліку, пошук реформаторських течій, початок наукової розробки питань обліку.

У першій половині XX ст. вагомими чинниками подальшого розвитку обліку були такі події: утворення Української Центральної ради (3-4 березня 1917 р.), проголошення незалежності УНР (11 січня 1918 р.), утворення СРСР (30 грудня

1922 р.), голодомор в Україні (1932-1933 р.), початок Другої світової війни (1 вересня 1939 р.)

Після нападу Німеччини на Радянський Союз і боротьби з гітлерівською Німеччиною (22 червня 1941 р. – 8 жовтня 1944 р.) відбувається відновлення народного господарства, а разом із ним - обліку [5].

Починаючи з 1991 р. розпочалося формування національної системи бухгалтерського обліку та пошук незалежних шляхів його розвитку. З 1998 р. в Україні відбулося реформування національної системи бухгалтерського обліку. Головним завданням реформування системи бухгалтерського обліку було приведення її відповідно до вимог ринкової економіки й міжнародних стандартів обліку. Із цією метою в 1998 р. була затверджена Програма реформування системи бухгалтерського обліку, а також передбачено її фінансування в 1999-2001 роках. У межах програми був прийнятий новий план рахунків, нові реєстри обліку та форми звітності.

Важливою подією в економіці та обліку України стало прийняття 16 липня 1999 р. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відповідно до якого бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який здійснюється підприємствами. Крім того, фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Слід з'ясувати, що сучасний етап розвитку обліку передбачає теоретичне обґрунтування нових підходів до застосування існуючих облікових знань. Основне завдання розвитку методології національного бухгалтерського обліку, економічного аналізу й контролю в сучасних умовах глобалізації економіки й реформування вищої професійної бухгалтерської освіти полягає в підвищенні наукового рівня обліку, аналізу й контролю, орієнтації на розвиток науково-пізнавальної, соціальної, інформаційної, контрольної, регулюючої та прогностичної функцій.

Подальший розвиток бухгалтерського обліку повинен відбуватися в напрямку постійного перегляду й вдосконалення теоретичних основ обліку з урахуванням найкращих наукових здобутків представників різних національних шкіл обліку.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський облік (загальна теорія): конспект лекцій в схемах і таблицях: Навчальний посібник [Н. М. Малюга, В. М. Пархоменко] – Київ: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. – 66 с. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: Підручник 3-тє видання – Ж.: —Рута|| 2002. - 786 с.
2. Бутинець, Ф. Ф. Історія бухгалтерського обліку [Текст] : навч. посіб. : у 2-х ч. – 2-е вид., доп. і перероб. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2001. – Ч. 1. – 512 с.
3. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. / С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань [та ін.] ; за ред. С. М. Клапчука. – 6-те вид., випр. і доп. – К. : Знання - Прес, 2007. – 358 с.

4. Мних, Є. В. Розвиток обліку в Галичині (історичні та методологічні аспекти) [Текст] / Є. В. Мних, В. Є. Швець, І. Й. Яремко. – Львів : Каменяр, 2000. – 208 с.

5. Пасько, Т.О. Історія бухгалтерського обліку [Текст] : навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисц. / Пасько Т. О. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2009. - 141 с.

6. Пушкар, М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні [Текст] / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Економічна думка, Карт-бланш, 1999. – 422с.

Кузуб М. В., ст. викладач,
Курятник Ю.М., студентка
Київський національний торговельно-економічний
університет, м. Київ, Україна

РЕЗЕРВ СУМНІВНИХ БОРГІВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ОПОДАТКУВАННЯ

Актуальність обраної теми можна пояснити тим, що одним із шляхів зміцнення фінансового стану і покращення управління підприємства є контроль за фактичним станом його розрахунків, динамікою і станом дебіторської та кредиторської заборгованості. Тому, заслуговує на особливу увагу питання формування резерву сумнівних боргів у бухгалтерському та податковому обліку.

Серед науковців, які приділили достатньо уваги дослідженню даного питання можна назвати таких як: Задорожній О.В., Петрик О.І., Погорелова І.С., Хомин П.Я., Костюченко В.С., Кисельова О.О., Іванова В.В., Карбовник А.М., Нешкерської Г.В., Нарежний В.В. та інші вчені.

При постачанні товарів, робіт, послуг на умовах післяплати існує ризик того, що покупець не розрахується. Враховуючи цей ризик, бухгалтерські стандарти вимагають, щоб сума дебіторської заборгованості відображалася в балансі за чистою сумою реалізації.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості — сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів [4, ст. 141].

Резерв сумнівних боргів – це оцінна сума, яка визначається на підставі аналізу сумнівності дебіторської заборгованості підприємства і бере участь у визначенні балансової вартості поточної дебіторської заборгованості [3, ст. 954].

Важливим є те, що резерв сумнівних боргів розраховують лише для тієї частини дебіторської заборгованості, щодо якої виконуються одночасно такі умови:

1. вона є фінансовим активом (виникла внаслідок звичайної господарської діяльності, крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу);

2. її включають до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю, тобто заборгованість є поточною.